

Innspill til: Høring av ekspertgrupperapporten, Et jevnere utdanningsløp

1. Innledning

Om oss:

NHO Geneo er en ung landsforening i NHO som ble etablert i 2022. NHO Geneo favner selskaper som tilbyr tjenester gjennom ulike livsfaser, fra barns trygge oppvekst til omsorg ved livets slutt

Fra etableringen og frem til i dag omfatter vi 692 barnehager. Barnehagene består av både enkeltstående og barnehager organisert i en kjede. Samlet representerer barnehagene et mangfold både når det gjelder geografisk spredning, størrelse og profil.

Om bakgrunnen for forslagene fra ekspertgruppen:

Målet til ekspertgruppen har vært å foreslå tiltak som har til hensikt å påvirke barnas trivsel og helse, og deres faglige og sosioemosjonelle ferdigheter

Ekspertgruppens viktigste budskap er at barnehager, skoler og SFO kan og bør jobbe mer systematisk med å bidra til sosial utjevning og sosial mobilitet.

Ekspertgruppens hovedanbefalinger

1. Øke kvaliteten i barnehager gjennom systematisk og jevnlig profesjonsutvikling av ansatte i barnehagen og systematisk veiledet lek, supplert med økt bemanning.
2. En ytterligere økning av barnehagedekningen ved løpende opptak når barnet fyller ett år og ved at helsestasjonen, eller andre aktører rundt barnefamiliene, aktivt bistår foreldre som trenger hjelp, med å søke barnehageplass.
3. En bedre overgang mellom barnehagen og skolen ved å ha mer pedagogisk samarbeid mellom barnehage og skole/SFO i form av veiledet lek.
4. Øke kvaliteten i SFO gjennom mer systematisk veiledet lek og høykvalitetstilbud om hjelp til skolearbeid i SFO og systematisk profesjonsutvikling av SFO-ansatte.
5. Systematisk (inkludert målrettet) trening på sosioemosjonelle ferdigheter i skolen gjennom at skolene må ha en plan for stimulering av sosioemosjonelle ferdigheter og at barn som har ekstra behov for sosial og emosjonell læring får tilbud om å delta på målrettede tiltak og/eller mentorprogram.

6. Økt bruk av midlertidig inndeling i små grupper hvor undervisningsopplegget blir tilrettelagt til elevenes faglige nivå.

2. Oppsummering/sammendrag:

NHO Geneo stiller seg bak de fleste tiltakene i ekspertgrupperapporten, Et jevnere utdanningsløp. Vi vil påpeke at vi støtter det så sant det foreligger høy oppslutning og legitimitet bak disse. Vi vil i følgende kommentarer utdype våre synspunkter og kommentarer til tiltakene.

NHO Geneo støtter beskrivelsen av utfordringen med ujevn prosesskvalitet i norske barnehager. Kvalitet på samspill mellom voksne og barn er av stor betydning i denne sammenheng. Det er Høringen belyser at det er prosesskvaliteten som betyr mest for hvordan barna har det i barnehagen og at samspill mellom voksne og barn er av stor betydning. Samtidig legger strukturkvaliteten føringer for prosesskvaliteten. Mange av våre medlemmer har erfaring med at systematisk kvalitetsarbeid som bygger på rammeplanen er en god måte å utvikle kvalitet i barnehagen. Det er derfor gledelig å lese at ekspertgruppen anbefaler elementer av struktur- og prosesskvalitet.

Kommentarer til tiltakspakke 1:

Våre medlemmer har lang erfaring med systematisk arbeid med kvalitetsarbeid. På dette grunnlag mener vi at implementeringsstrategien som det vises til i rapporten er begrenset og i forenklet. Et systematisk og godt forankret kvalitetsarbeid krever god pedagogisk ledelse og forutsigbare ressurser. God og relevant utdanning av barnehagelærere og ledelse i den enkelte barnehage. Samtidig er det viktig å trekke frem barnehageeierens ansvar. For private barnehager er det avgjørende med en bærekraftig økonomi og forutsigbar finansieringsordning.

Den frie leken er truet og det er nødvendig å erkjenne betydningen av denne. Dette påpekes av både pedagoger, filosofer og hjerneforskere. Leken er i mindre grad risikofyllt og det er også færre arenaer hvor voksen ikke er til stede. I denne sammenheng er det også viktig å vise til at vi i Norge i varierende grad legger til rette for å stimulere og hjelpe barna å videreutvikle leken og i varierende grad hvordan de enkelte fagområdene i rammeplanen blir belyst.

Veiledet lek vil være kontroversielt og skape mye debatt, hvis det skal innføres i norske barnehager. Vi hadde ønsket/savner at ekspertgruppen var mer tydelige i sin redegjørelse og argumentasjon rundt lekbasert læring og veiledet lek. I den sammenheng vil vi vise til rammeplanen og barnehagelovens § 2:

«Barnehagen skal støtte barns nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær og gi utfordringer med utgangspunkt i barnets interesser, kunnskaper og ferdigheter. Rammeplanen kap. 8 sier at barnehagens personale skal ta utgangspunkt i barnas erfaringer, interesser, synspunkter og initiativ i barnehagens daglige arbeid og ved valg og gjennomføring av temaer og prosjekter».

I denne sammenheng er det også viktig å vise til barns rett til medvirkning.

Økt voksentetthet:

NHO Geneo er positiv til og støtter forslaget om økt bemanning. Samtidig må dette finansieres, for både kommunale og private barnehager. Med de reguleringene som er gjennomført de senere og sektorens årsresultat på 1. 1% i 2022 indikerer dette at private barnehager ikke har mulighet til en styrket normering uten at dette finansieres. NHO Geneo frykter at regjeringen vil innføre dette uten at private barnehager har nødvendig finansiering og viser her til regjeringens forslag til styring og finansiering av barnehagesektoren.

NHO Geneo mener at økt bemanning alene ikke styrker kvaliteten. Sykefraværet i norske barnehager bidrar til at kvaliteten på tilbudet blir påvirket negativt. Det er viktig at sammenheng mellom arbeidsmiljø og kvalitet løftes.

Samfunnsoppdraget som barnehagene skal realisere har blitt mer komplekst. Norge står i en situasjon med økt barnefattigdom, svakere leseferdigheter, flere unge uføre og økende prestasjonsgap. NHO Geneo mener derfor at barnehagen som en forebyggende arena må styrkes ved at vi inviterer inn andre med 3 årig høyskoleutdanning i barnehagene.

Utdanningen til barnehagelærerne ivaretar ikke alltid utfordringene barnehagelærerne står overfor og organiseringen av barnehagene har i liten grad endret seg siden 1970 tallet, med unntak av det er kommet nasjonal bemanningsnorm og skjerpet pedagognorm. Etter skjerpet pedagognorm er det flere timer som settes av til planleggingstid og færre timer i direkte pedagogisk arbeid.

Vi mener at andre yrkesgrupper som barnevernspedagoger, sosionomer, idretts pedagoger m.m bør arbeide sammen med barnehagelærerne i barnehagen.

Rekrutteringen til barnehagelæreryrket har ikke vært lavere siden 2003. Når regjeringen i sin strategi har en ambisjon om at 60 prosent av de ansatte skal ha barnehagelærerutdanning vil det mangle 13 000 barnehagelærere i norske barnehager. Det meldes om at barnehagelæreryrket er krevende og at barnehagelærere i kommunal sektor faller ut av arbeidslivet ved 51,9 år. Spørreundersøkelser i regi av Utdanningsforbundet viser at 29 prosent av barnehagelærere ser for seg å slutte i jobben i løpet av 1-3 år. De fleste av dem som sier dette er 40 år eller yngre. Ved et mer tverrfaglig profesjonsfelleskap kan det være at arbeidet oppleves med økt trivsel og mestring.

Barnehagene viktig for sosial utjevning, livsløpet og ernæring

Barnehagene er en sentral bidragsyter i starten for livsløpet til innbyggerne i landet. Tilstrekkelig med barnehageplasser vil fortsatt være avgjørende for innbyggernes muligheter til å delta i arbeidslivet, og for barnas mulighet til å delta i et fellesskap og gi en god start på utdanningsløpet. Utfordringer mange barn og unge lever med i dag, skaper et behov for langsiktig og solid satsning på oppvekst- og utdanningsløpet. Ernæring, fokus på mental helse og fysisk aktivitet er viktige

---

1

<https://www.ks.no/contentassets/284e16590e2c496182584bf102a85c16/RapportNORCEBarnehageSammenheng.pdf>

grunnsteiner i dette arbeidet. Vi vet at barnehagen kan utgjøre en forskjell for barn med spesielle behov og utfordrende hjemmesituasjoner. Videre har barnehagene en unik mulighet til å være en arena som kan bidra til å redusere prestasjonsgapet, når en svært høy andel av alle førskolebarn går i barnehagen og at kvaliteten i barnehagen påvirker barnas muligheter langt ut i ungdomsårene.

Nærmere én av seks norske barn i alderen 6–12 år er overvektige, viser tall fra 2018 fra forskningsprosjektet The Health Oriented Pedagogical Project (HOPP) ved Høyskolen Kristiania. Dette er et prosjekt som har pågått i seks år. Det viser seg at gode vaner skapes i ung alder. Barn spiser 3000 måltider i løpet av barnehagetiden. Forskning viser til barnehagen nevnes som en forebyggende arena. Dette er et prosjekt som har pågått i seks år. Det viser seg at gode vaner skapes i ung alder. Det er et paradoks at Arbeiderpartiet som styrer Kunnskapsdepartementet, har satt seg et mål om et gratis måltid i skolen. Både fordi det bidrar til bedre ernæring og utjevning av sosiale forskjeller når alle barn spiser den samme maten. For barnehagene, derimot, foreslår ikke Arbeiderpartiet dette.

Nasjonale foreldreundersøkelser viser også at foreldrene er svært opptatt av barnehagens mattilbud og ønsker barnehager med fullkost. Det blir hevdet fra flere hold i mattilbudet i barnehagene potensielt kan bidra til sosiale forskjeller ved at familier velger bort enkelte barnehager på grunn av høye kostpenger, og at kostpenger ikke skal være en driver for kvalitets og sosiale forskjeller. Vi mener på en annen side at et fullkosttilbud kan sikre sosial utjevning, gjennom at alle barna får servert lik og næringsrik mat gjennom dagen. Matpakker har også en kostnad. Utrekninger viser at prisen av disse ligger tett opp mot kostpris tilsvarende det flere barnehager tar i kostpris for fullkost. NHO Geneo vil gjerne bidra i arbeidet med å finne gode løsninger på å styrke kvaliteten på mattilbudet i norske barnehager.

Barnehagene har en unik mulighet til å være en arena som kan bidra til å redusere prestasjonsgapet, når en svært høy andel av alle førskolebarn går i barnehagen og at kvaliteten i barnehagen påvirker barnas muligheter langt ut i ungdomsårene.

Spesialpedagogisk hjelp og tverrfaglighet i barnehagesektoren

Andelen barn som får spesialpedagogisk hjelp, har økt fra 3,2 prosent i 2017 til 3,6 prosent i 2021. Dette kommer frem av tall fra Utdanningsdirektoratet. I tillegg går det 5058 barn med nedsatt funksjonsevne i norske barnehager. Etter skjerpet pedagognorm mener forskerne det er flere barn enn tidligere som bli identifisert. Ved å styrke laget rundt barnet med tverrfaglig kompetanse i grunnbemanningen kan dette bidra til å styrke det ordinære tilbudet. Dette er spesielt viktig i årene som kommer, da det allerede er mangel på kvalifisert personell.

Vi mener det er viktig å se sammenhenger med høyt sykefravær i barnehagen og skolene, frafall fra yrkene, utfordringer med å ansette nok personale med riktig kompetanse i barnehagene og lavere søkertall til barnehagelærer og lærerutdannelsen. Det er viktig å jobbe helhetlig rundt disse områdene.

Barnehagen trenger en tverrfaglighet som ikke er til stede i dag, spesielt når vi vet hvor mye barnehagen betyr for å utjevne sosiale forskjeller, forebygge frafall og psykisk uhelse. Det være seg spesialpedagoger, barnevernspedagoger, psykologer, idrettspedagoger, vernepleiere osv.

Barnehagelærerne vil med en slik tverrfaglighet tilstede, bruke mindre tid til møteaktivitet og koordinering når de har denne kompetansen blant kollegaer og som en del av sine team. Dette tar per i dag barnehagelærerenes fysiske tilstedeværelse mange timer vekk fra barnegruppen